

Připomínky veřejného ochránce práv

ke Strategii romské integrace 2021 - 2030

(č. j. předkladatele 45101/2020-UVCR)

OBECNÉ PŘIPOMÍNKY

Jsem hluboce přesvědčen o tom, že Strategie v této podobě je nerealizovatelným dokumentem sestaveným bez znalosti věci.

Moje první výhrada směřuje ke sdělení předkladatele, že není k dispozici dostatek dat pro posouzení situace, když se předmětnými otázkami zabývá celá řada ze státního rozpočtu placených neziskových organizací, ale i několik vládních výborů a agentur ke sledování téhož. Kde jsou výsledky jejich práce? Musím zmínit i Agenturu pro sociální začleňování, kterou pokládám za zcela nefunkční instituci, neboť s ní řada obcí odmítá spolupracovat, nebo Platformu pro sociální bydlení, jejíž nerealizovatelné návrhy v minulém volebním období v podstatě pohřbily připravovaný zákon o sociálním bydlení. Z mých poznatků plyne, že za jejich působení se totiž počet vyloučených lokalit téměř ztrojnásobil.

Moje druhá výhrada směřuje k absenci důrazu na potřebnou spoluúčast Romů na řešení těchto problémů (chování v domech a bytech, veřejný pořádek, posílání dětí do škol atd.), který třeba při výčtu „strategických cílů“ zcela chybí. Klasickým příkladem takového tvrzení je věta: *„Romové tvoří jednu z nejohroženějších skupin na trhu s bydlením nejen z důvodu jejich velkého zastoupení mezi nízkopříjmovými domácnostmi, ale především z důvodu diskriminace a anticiganismu.“*¹. Je nepředstavitelné, že by někdo, kdo je obeznámen se životem v našich obcích, mohl něco takového považovat za reálnou skutečnost. Každý, kdo je třeba jen povrchně seznámen s problematikou bydlení Romů přece ví a potvrdí, že problémy s bydlením někteří Romové skutečně mají, ale nikoliv z důvodů diskriminace, ale proto, že značná část z nich devastuje bytový fond a přeměňuje tak části obcí ve vyloučené lokality. Z tohoto jejich počínání pak pramení nechuť pronajímatelů svěřovat Romům byty do jakéhokoliv užívání. Diskriminace s tím nemá vůbec nic společného. Ale bez úsilí a zájmu samotných romských organizací tento stav napravit se žádná integrace nemůže zdařit. A připravovaná Strategie Romy k ničemu takovému, tedy k jejich vlastnímu podílu na nápravě věci ani nenabádá, natož aby pro to vytvářela na úrovni státu vhodné podmínky.

Řešíme tento problém v atmosféře, k níž velmi přispěly v minulosti i instituce, které byly vytvořeny k ochraně lidských práv všech občanů, což si některé vyložily jako ochranu práv jen některých.

Samozřejmě nepopírám diskriminační chování jak některých občanů, tak některých správních institucí proti Romům, stejně tak jako nikdo informovaný nemůže nevidět

---

¹ Viz strana 55 Strategie Romské integrace

rasistická vystupování jednotlivců i některých politických subjektů na veřejnosti a sociálních sítích. Ale k odstranění těchto negativních jevů nebude pomoheno, pokud vytvoříme potěmkinovskou vesnici Strategie, která bude ignorovat realitu, která ve společnosti existuje a nabádat k postupům a krokům, které se v minulosti ukázaly jako neúčinné.

Tyto připomínky jsou zásadní.

KONKRÉTNÍ PŘIPOMÍNKY

1. K bodu 3 Přehledové tabulky (Specifický cíl F. 1 Zajistit nápravu v případě nezákonných sterilizací žen)

Dle navrhované strategie se má Kancelář veřejného ochránce práv společně s Úřadem pro dokumentaci a vyšetřování zločinů komunismu jako odpovědné subjekty podílet na vytvoření zprávy reflektující nové poznatky ve vztahu k protiprávním sterilizacím před a po roce 1989. Kritériem splnění předmětného cíle je existence zprávy, kterou Kancelář veřejného ochránce práv a Úřad pro dokumentaci a vyšetřování zločinů komunismu zašlou v realizačním období let 2021 – 2024 Úřadu vlády České republiky.

Nesouhlasím s tím, aby Kancelář veřejného ochránce práv byla u daného cíle vedena jako odpovědný subjekt, neboť daný úkol nespadá do zákonného vymezení mých úkolů. Úkolem veřejného ochránce práv je působení k ochraně osob před jednáním úřadů a dalších institucí uvedených v zákoně o veřejném ochránci práv, pokud je v rozporu s právem, neodpovídá principům demokratického právního státu a dobré správy, jakož i před jejich nečinností, čímž ochránce přispívá k ochraně základních práv a svobod.²

Na základě podnětů se můj předchůdce JUDr. Otakar Motejl zabýval otázkou protiprávních sterilizací a v roce 2005 vydal závěrečné stanovisko s opatřením k nápravě.³ JUDr. Otakar Motejl navrhl zvážit přijetí právní úpravy, která by umožnila odškodnit postižené nezákonnými sterilizacemi. Pro konstrukci takové úpravy jako inspiraci navrhl švédskou právní úpravu. Časové období, které by pro případné odškodnění připadalo v úvahu, mělo být dle uvedeného stanoviska omezeno existencí právních titulů pro výplatu dávek za sterilizaci, tj. léty 1973 – 1991. Vytvořením zprávy bych se musel zabývat trestněprávní i politickou rovinou případů, což mi však nepřísluší, neboť je mým posláním zejména iniciace nápravy, což učinil můj předchůdce vydáním stanoviska a moje zástupkyně tiskovou zprávou, ve které vyzvala poslance, aby projednali a přijali návrh zákona umožňující odškodnění za nezákonné sterilizace.⁴

Tato připomínka je zásadní.

Brno 11. ledna 2021

---

² Viz § 1 odst. 1 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

³ Viz Evidence stanovisek ochránce: <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/2596>

⁴ Viz <https://www.ochrance.cz/aktualne/tiskove-zpravy-2020/zastupkyne-ombudsmana-zada-poslance-aby-podporili-zakon-o-odskodneni-nezakonne-steriliz/>